

NOCI a DNY na Karlštejně

Z deníku
kastelána

JAROMÍR KUBŮ

mladá fronta

Noci a dny na Karlštejně

Vyšlo také v tištěné verzi

Objednat můžete na
www.mf.cz
www.albatrosmedia.cz

MLADÁ FRONTA

Jaromír Kubů

Noci a dny na Karlštejně – e-kniha
Copyright © Albatros Media a. s., 2024

Všechna práva vyhrazena.
Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu majitelů práv.

ALBATROS **MEDIA**

NOCI a DNY na Karlštejně

NOCI a DNY na Karlštejně

**Z deníku
kastelána**

JAROMÍR KUBŮ

mladá fronta

Copyright © Jaromír Kubů, 2024
Photos © Jaromír Kubů, 2024

ISBN tištěné verze 978-80-204-6276-3
ISBN e-knihy 978-80-204-6296-1 (1. zveřejnění, 2024) (epub)
ISBN e-knihy 978-80-204-6297-8 (1. zveřejnění, 2024) (mobi)
ISBN e-knihy 978-80-204-6290-9 (1. zveřejnění, 2024) (ePDF)

*Tuto knihu věnuji své ženě Nadě a dceři Míše,
za krásný společný život na hradě Karlštejn i mimo něj.*

I. KÝM CHCEŠ BÝT?

Když se nás učitel na základní škole v Sobotce zeptal, kým bychom chtěli být, odpověděl jsem, že artistou v cirkuse. Všichni se smáli. Později jsem říkával, že hercem, pilotem nebo kastelánem. Neudělal jsem nic pro to, abych se stal hercem, i když mi spolužáci po maturitě na gymplu v Turnově říkali: „Podej si přihlášku na DAMU.“ Neučil jsem to, oni by mě stejně nevzali... Ale teď, když jsem v důchodu, hraji na nočních prohlídkách na Křivoklátě Zikmunda, alchymistu Serváce a Rudolfa Habsburského. A docela mě to baví.

Na pilota jsem se taky vykašlal, a to i přesto, že nám na konci vojny nabízeli možnost práce radistů v dopravních letadlech ČSA. Byl jsem aspoň u spojařů. Létání mám ale rozhodně rád a stále jsem tak trochu blázen do letadel. Ale ta třetí možnost se vyplnila.

Měl jsem doslova idylické dětství v Českém ráji. Lezl jsem po stromech, trhal třešně, běhal po loukách, chodil na houby do lesa, v centru vsi jsme na plácku hrávali volejbal, v zimě jsme bruslili na rybníku a do vedlejší vesnice jezdili na lyžích. A ještě z předškolního období si pamatuji, že se mnou rodiče chodili každou neděli do podhradí hradu Kost na tzv. odpolední čaje. Hrála tam muzika a oni tancovali.

A jednou jsem se jako malej kluk se ze své vesničky ztratil. Všichni mě hledali a našli mě, jak jdu poli a lesem právě k hradu Kost. Asi deset let poté, když jsme končili

devátou třídu základní školy v Sobotce, přišla za mnou spolužačka Hanka Havlíková (dnes Kohoušková) a povídá: „Už to víš? Na hradě Kost nemají průvodce. Nechceš to zkusit?“ No a já to zkusil. To, co následovalo, ovlivnilo celý můj další život.

Provádění skupin návštěvníků na hradě Kost mě začalo strašně bavit. Pracoval jsem tam o prázdninách a na konec při studiu na gymnáziu v Turnově i o víkendech. Víc jsem se těšil na Kost než do školy.

Jednou se v mé prováděné skupině objevil i náš ctěný profesor Špika, který nás učil češtinu a ruštinu. V přízemí velké věže, která má raritní lichoběžníkový půdorys, jsem zaujatě vyprávěl o vystavené válečné sekeře, o níž psal i spisovatel Henryk Sienkiewicz ve svém díle Křižáci. Pravdou ale je, že nepsal - jak mě posléze taktně upozornil profesor na hodině češtiny.

O podobné faux pas nebyla nouze. Počátkem 70. let minulého století, kdy se na hradě Kost vystavovala expozice Národní galerie z období gotiky a počátku renesance, byl systém prezentace nastaven tak, že jeden průvodce prováděl exteriéry a do následných interiérů předal štafetu druhému. Přišel jsem lehce pozdě, přebral skupinu a spustil: „Ladies and gentlemen, welcome to Kost castle.“ Oni na mě zírali, a když jeden z návštěvníků česky podotkl, že výklad bude asi v japonštině, pokračoval jsem v češtině. A co se mi sezonní průvodkyně Olinka Hegarová a Petra Ulbrichová nasmály, když jsem při vchodu do velké věže skupině oznamoval: „A nyní si projdeme třímetrovou zdi...“

Také mě tu jako gymnazistu naučily pražské vysokoškolské studentky kouřit. Bohužel mi to vydrželo čtyřicet let. Teď už čtrnáct let kouřím elektronickou cigaretu. A lidé mi říkají: „Jé, vy se odnaučujete kouřit!“ A já vždy odpovídám: „Ne, já teprve začínám...“

II. VELKÉ MANÉVRY

O prázdninách v letech 1972 a 1973 jsem prováděl na hradě a zámku Rožmberk. Uchvátilo mě tamější prostředí a příroda, i stovky vodáků na Vltavě. S Duňou Šmídovou (dnes Panenkou), Honzou Panenkou, paní Milerskou a průvodkyní Alenkou jsme se po skončení směny bavili tím, že jsme na magnetofon Tesla B4 nebo B42 natáčeli příběh o rožmberské Bílé paní, který napsala Eda Kriseová. Se svolením tamějšího faráře jsme dokonce natáčeli v městském kostele svatbu Perchty z Rožmberka a pana Jana z Lichtenštejna. Provolávali jsme: „Buďte spolu šťastni jako sto květů!“ Byla Perchta na Moravě nakonec skutečně šťastná, nebo ne, protože stále milovala Jindřicha ze Šternberka? Takovými otázkami jsme se zabývali.

O strašně moc let později jsem už jako karlštejnský kastelán přijal pozvání do rozhlasového pořadu Tandem Jana Rosáka. Byl na mne skvěle připravený, ale netušil, že jsem prováděl i na Rožmberku. Asi proto, že jednou jeden novinář při výčtu památkových objektů, kde jsem působil, napsal místo Rožmberk Orlík. A od té doby se to se mnou táhlo...

„A kdy jste tam prováděl?“ ptal se mě Jan Rosák. „No v roce 1972 a 1973 o prázdninách,“ říkám. „Tak to jste tam byl jen o čtyři roky později než já!“ on na to. „To jsem nevěděl, že i vy jste dělal průvodce na Rožmberku!“ překvapil mě. „No, jo, my jsme tam prováděli někdy i neuvěřitelné

věci. Například jsem mezi průvodci vyhlásil soutěž o nejkratší prohlídku. A vyhrál jsem ji. Trvala osm minut,“ vyprávěl mi moderátor. „To není možný, vždyť normálně je to tak na padesát,“ divil jsem se a Jan Rosák na to: „Já jsem té rodině řekl, že se včera objevily rozsáhlé poruchy na statice konstrukcí a každou chvíli to může spadnout. Proběhli jsme to za osm minut a vítězství bylo v kapse...“

V závěru pořadu, který se vysílal živě, jsem popřál svým rodičům do Českého ráje všechno nejlepší k jejich 80. narozeninám. Říkali mi pak, že byli dojati.

Každopádně na Rožmberku jsem zažil poprvé v životě něco, co otřáslou mou psychikou. To bylo tak. Téměř každý den po práci jsme si před natáčením podávali kávu a střídali jsme se v hostitelských rolích v našich pokojích, kde jsme bydleli. Po výborné kávě u vážené starší dámy paní Zvelebilové jsem byl na řadě já. Moje místnost byla pod úrovní nádvoří, ale s krásným výhledem do rožmberského podhradí. Vedlo k ní dolů asi deset starých dřevěných schodů. Postavil jsem na kávu a pootevřenými dveřmi jsem slyšel praskot dřeva, jak jde někdo z kolegů. Vyhlédl jsem ven, abych přivítal příchozího, vtom okamžiku schody přestaly vrzat a na schodech NIKDO. Všichni společně jsme pak probírali tento můj nevysvětlitelný zážitek a pamatuji si, že jsem z něho nemohl ani spát... A nebyl to rozhodně poslední ze zvláštních zážitků, které jsem kdy při ubytování na hradech a zámcích zažil.

Nejčastěji se na starých objektech můžete potkat s Půďákem. Většinou se potuluje po půdách, hlavně v noci, vrže a do něčeho bouchá. V lapidáriu ve Velké

věži na Karlštejně jsem zas skutečně slyšel někoho ťukat za zdí. Tříkrát! Prý tam snad byl kdysi někdo zazděn. Stejně tak podle Povídek karlštejnského havrana chodí na hradě dvanáct bílých paní. A dokonce je i někdo viděl, když šel domů z hospody. Čímž se leccos vysvětluje. Ale ono opravdu, když v noci svítí měsíc a odráží se v oknech, tak to působí, že na Karlštejně někdo bloumá. My si postupně zvykli, že se podobné záhadné věci dějí. A mají samozřejmě různá vysvětlení.

Z Rožmberka jsem se přesunul na zámek Sychrov, jako průvodce na hrad Karlštejn a pak na hrad Český Šternberk, kde jsem se seznámil se svou ženou Nadou, dnes uznávanou českou historičkou působící v oboru památkové péče.

Když jsem v únoru 1982 (po třičtvrtěroční zkušenosti v roce 1981 s funkcí zastupujícího kastelána na Českém Šternberku) nastupoval jako vedoucí správy státního zámku Březnice, neměl jsem se kam nastěhovat, protože úpravy kastelánského bytu nebyly dokončeny. Bydlel jsem provizorně v nevytopitelné renesanční knihovně, která je dnes součástí prohlídkového okruhu. Znamenalo to chodit přes expozici do kuchyně, do koupelny, i v noci na toaletu. Měl jsem tam často ischias, asi ze zimy. S Nadou jsme měli zpočátku takové víkendové manželství, protože bydlela, pracovala a následně dodělávala kandidaturu v Praze. Každý pátek za mnou přijela na zámek a v pondělí ráno odjížděla do práce.

Traduje se, že když žijete na nějakém objektu, musí vás to místo přijmout. Neplatí to ani tak pro průvodce,

ale především pro kastelány. Pokud vás místo přijme, dá vám to na vědomí. To se projeví třeba tím, že se vám tam přestanou dít podivné věci, takové naschvály. A pocítíte to i tak, že se tam najednou přestanete úplně bát. A na Březnici bylo čeho. Objekt byl dlouho neudržovaný, personálně nevybavený, protože až v roce 1965 přešel pod správu památkového ústavu. My jsme vlastně postupně začínali odhalovat jeho bohatou historii. Dostali jsme pak byt ve druhém patře, kam se šlo po dlouhých točitých schodech lemovaných obrazy starých šlechticů Kolowratů. To jsou ty klasické portréty, které jsou namalované tak, že to vypadá, že se na vás dívají, ať stojíte kdekoli. Z počátku jsme úplně cítili, jak nás nepřátelsky propichují očima, co že je to za vetřelce. A jednoho dne, když Naďa vytírala schodiště, se to zlomilo, jakoby všichni na portrétech pookřáli a říkali pohledem: „Tak dobrý, souhlasíme, abyste tu byli.“ Ale samozřejmě, že kasteláni neodchází nebo nejsou odvoláni z památky, protože „nebyli přijati“ daným místem, ale především z důvodu neplnění povinností.

Každopádně jednou v zimě, když byla Naďa těhotná asi v pátém měsíci, jsem byl povolán na vojenské cvičení. Přes týden se o zámek postarala údržba, ale v sobotu a v neděli bylo potřeba, aby někdo zatopil, aby objekt nezmrzl. Dokonce i v našem bytě jsme měli teplo jen v jediné místnosti, kde jsme tak trávili veškerý čas. A tím teplem myslím asi osmnáct stupňů. Naďa přijela a byla tam celý víkend sama, chodila štípat dříví, nabírat uhlí a zatápěla, ale opravdu se bála.

Nedlouho předtím jsme si do Březnice od kastelánky z hořovického zámku přivezli kocourka. Kočky se vždycky hodí, protože na každém objektu jsou myšky, i na Karlštejně byly. Dokonce i potkani v době záplav vyběhli až na hrad. Každopádně náš březnický kocourek byl zvyklý se celé dny toulat, ale ten víkend se od Nadi nehnul ani na krok a dělal jí společnost. Tehdy se přestala bát.

O pár měsíců později, na mé narozeniny, 26. 4. 1986, došlo k havárii Černobyli. Naša se zrovna v tu chvíli učila na terase na kandidátskou zkoušku. Až později jsme se dozvěděli, že tato oblast až k Orlíku byla zasažena radioaktivním spadem. Často jsme spekulovali, jestli proto naše Míša tolik nevyrostla.

A v souvislosti s onou havárií pronesl to léto na koncertě v jižních Čechách Waldemar Matuška, že letos asi na houby chodit nebudeme. Za tato jeho příležitostná „buřičství“ ho začalo pronásledovat STB. Ten rok emigroval, protože to už pro něj bylo nesnesitelné. To jsme se od něj samozřejmě dozvěděli až mnohem později.

Na Březnici jsem byl kastelánem pět let a přes všechny, ne vždy jednoduché, podmínky jsme to tam s Nadou měli moc rádi, protože tam byli báječní lidé. Se spoustou z nich jsme v kontaktu dodnes.

Jenže jsem dostal dvě nabídky najednou. Možnost jít na Konopiště nebo na Karlštejn. Zámek nebo hrad? Bylo to dilema. Ale ke Karlštejnu jsem měl přeci jenom blíž, protože jsem tam už dříve působil, a vycházeli jsme i z toho, že Nada odtud bude moci dojíždět do Prahy do práce.

Vedení Střediska státní památkové péče a ochrany přírody mě v roce 1986 potvrdilo do funkce vedoucího správy památkového objektu státního hradu Karlštejn s účinností od 1. 1. 1987. Již na podzim roku 1986 proběhly předávací inventury evidovaného majetku s hmotnou odpovědností a inventura kulturního mobiliáře. Ale když jsem se v prosinci 1986 dozvěděl, že úpravy kastelánského bytu po Obnově památek v prvním patře purkrabství hradu Karlštejn zdaleka nejsou hotovy, frajersky jsem se odmítl s rodinou na hrad nastěhovat. Totiž tady ani provizorně nebylo kam. Od 1. ledna 1987 do asi půlky července hrad řídila zástupkyně Miriam Melišová. A je třeba říct, že úspěšně.

Měl jsem tak čas předat zámek Březnice svému nástupci. Inventury moc nezvládal, často ho bolela hlava, ale nakonec to dal. Vzpomínám, že se těšil, až se stane jediným a nezpochybnitelným pánem zámku.

V rámci přípravy na stěhování do budoucího holobytu bylo potřeba myslet na vybavení. Kousek od Březnice v Blatné jsem objevil družstvo, které vyrábělo zboží pro IKEA. Tak jsem koupil první nábytek, (máme ho mimochodem dodnes), ale už mi nezbylo ani na autobus zpátky domů na zámek. Šel jsem pěšky, stopoval, a po cestě jedl třešně.

A pak nastal ten nezapomenutelný den. Báječný řidič úseku dopravy SSPPOPSK (Středisko státní památkové péče a ochrany přírody středočeského kraje) pan Navrátil nás nákladákem přestěhoval na hrad Karlštejn. V bytě nebyl ani sporák, takže jsme si museli nějakou

dobu vystačit s dvouvařičem, na kterém Naďa už první den ohřívala jídlo pro naši jednoroční dceru Míšu. Ostatně po příjezdu stejně nebylo ani co jiného vařit, protože jsme s sebou měli jedinou konzervu a já nemohl jet nakoupit, protože jsem přebíral objekt. Večer jsme už měli opravdu dost, jak jsme byli ze všeho zmoženi, takže jsem otevřel láhev vína. S rozpaký jsme si připili na změnu našeho působení na Karlštejně, kam jsme přišli z místa, kde jsme byli velmi spokojeni.

III. ZMĚNA REŽIMU

O bávám se, že na to, jak vypadal Karlštejn před revolucí, hodně zapomínáme. Ne nadarmo je ostatně *Poslední aristokratka* kultovním dílem všech kastelánů. Obec i hrad šedivý, ošuntělý, opadané omítky. Místní potok, který tekl Karlštejnem podél silnice byl častým terčem československých médií, protože značně zapáchal. V té době totiž v obci ještě nebyla kanalizace.

Snažil jsem se ujmout své funkce. A bylo to docela těžké. Změna prostředí, nesrovnatelně vyšší počty návštěvníků i zaměstnanců. Někteří si mě pamatovali ještě jako průvodce na hradě od roku 1977 a 1980.

Cítil jsem obrovskou zodpovědnost, která s mou pozicí souvisela a nemohl se s ní nějak vyrovnat. Ale chtěl jsem musel. Potřeboval jsem zaměstnancům hradu (starším, stálým zaměstnancům, a i mladším a mladým – sezonním) sdělit svoje názory, představy, očekávání, včetně požadavků podniku, atd. Pro mou informační schůzku se vžilo označení „porada“ a ta první nedopadla nejlíp. Poté, co jsem přednesl své vize a úkoly a odešel do svojí, tehdy ještě neexistující kanceláře, se prý pracovníci usnesli na tom, že to, co právě slyšeli, je úplná blbost, a budou si to dělat po svém. Načež jsem se tedy rozhodl, že tyto porady budou každý všední den, mimo pondělí a víkendy. Nadšení nebylo veliké, ale potřeboval jsem zajistit, aby hrad a zaměstnanci „fungovali“. To byla ale ta snazší část na rozjezd.

Z dob sametově revolučních se mi dochoval text ze *Svobodného slova*:

HRADNÍ PÁNI PO STÁVCE

Proč asi stávkovali na Karlštejně a proč zrovna tam nevládně spokojenost, mně trochu vrtalo hlavou. Podle mého laického úsudku patří přece tento hrad k místům, která si mohou říkat centra zájmu a těší se náklonnosti veřejnosti i památkové péče. „Máš pusu, tak se zeptej,“ říkávala moje babička. Dobrá rada nad zlato, že?

„Takže vy chcete vědět, jak stávkují hradní páni,“ usmál se na nás správce památkového objektu ing. Jaromír Kubů. „U nás tak, že pracují. Byli jsme tentokrát v situaci, kdy nám připadalo rozumné spíše našim návštěvníkům, kterými jsou především cizinci, vzniklou revoluční situaci objasňovat, než před nimi zavřít bránu.“

Protože to připadalo rozumné i nám, ptali jsme se dál. Ostatně bylo na co. V minulosti se často na oficiálních liniích mluvilo o tom, že se v našem státě věnuje památkovým objektům pozornost přímo vzorná. Jak se to jeví vám?

Zdaleka ne tak radostně. Před nedávnem jsem měl poprvé možnost vyjet na Západ a na vlastní oči vidět, jak se o hrady a zámky starají v NSR. Samozřejmě jsem očekával, že tam péče o ně bude asi lepší, to co jsem viděl, mi ale vzalo dech...

V Čechách a na Moravě je zhruba 2 000 historických objektů a z toho pouze 150 je zařazeno na seznamu objektů přístupných veřejnosti. Ostatní jsou ve správě nejrůznějších institucí, škol, muzeí, ale také státních statků a zemědělských družstev. Jaké jsou často jejich osudy, asi ví každý z vlastní zkušenosti. Nejsmutnější mají ty objekty, které se ocitly ve „správě“ zemědělských zařízení. Mnohdy nejde o správu, ale o postupnou devastaci.

Rozhodně s vámi souhlasím, v těsné blízkosti svého bydliště vím o dvou tvrzích. Ale kde najít řešení? Silně totiž pochybuji o tom, že by naše ekonomika teď našla prostředky na opravu alespoň poloviny z nich. O jednom se ale mezi lidmi hovoří – o jejich odprodání do rukou movitých českých, a zejména zahraničních soukromníků. Souhlasil byste s takovým řešením?

Mluvím pouze za sebe a odpovídám ano. Zejména pak u těch staveb, kterým hrozí v nejbližší budoucnosti zřícení a že jich není málo. Myslím si, že se mnohdy nejedná pouze o otázky rekonstrukce nebo údržby, ale o otázku samotné existence. Majitel by však měl dávat záruku, že opravy budou provedeny odborně a citlivě, jinak by takovéto aktivity neměly smysl. V tomto případě bych se tedy nebránil tomu, aby byly některé historické památky v rukou zahraničních zájemců. Zcela v jiném světle se mi jeví vývoz kulturních památek do zahraničí. Ten je naopak třeba neprodleně zastavit.

Když tak mluvíme o prodeji, jak to tenkrát bylo s podvodníkem, který prodal americkému milionáři Karlštejn?

To jsou fakta. Podvodník světového formátu Harry Jelínek podvedl tenkrát Američana rafinovaně a dokonale. Záloha na koupi, se kterou pak zmizel, činila tuším 30 000 dolarů.

Vraťme se k dnešku. O co se budete vy v nových podmínkách snažit?

O mnoho věcí. Vážně uvažujeme o zřízení časových vstupenek a s ním spojeným omezením velikosti skupin, které provádíme. Provádět 80 lidí najednou je neúnosné. Praxe by byla v budoucnu asi taková, že by si návštěvníci koupili vstupenku s časem, kdy půjdou na prohlídku hradu. Tím by odpadlo „přetlačování“ u vchodu.

To s sebou nese riziko, že se v době největšího náporu turistů může stát, že se někdo na prohlídku vůbec nedostane...

Ano, to je pravda. Může si však alespoň prohlédnout celý areál hradu a zajistíme mu odborný výklad o historii hradu Karlštejna. A navíc je snad přece jen lepší, když v klidu provedeme 2 000 návštěvníků za den a věnujeme jim maximální pozornost, než když jich 4 000 otrávíme tím, že hrad proletíme v děsu, že za námi jde další výprava, nezbude čas na dotazy, polovina lidí neslyší výklad průvodce a druhá neuvidí.

A konečně budeme vykládat pravdivě a ve všech souvislostech historii Karlštejna. Celé 14. století bylo

dobou plnou mystiky a symbolů a Karlštejn sám je jedním velkým náboženským symbolem. Symbolem života člověka i osudů světa, Apokalypsy a Nového Jeruzaléma. V minulosti se scénář, podle kterého se provádí výklad, zaměřoval na uměleckou hodnotu jednotlivostí a celkovou ideu „taktně opomíjel“. To už bude pro příště jinak.

Tak hodně štěstí do dalšího historického období.

Novinový rozhovor z prosince 1989. Zdroj: příloha Svobody, str. 6.

Na revoluční období jsem vzpomínal ještě mnohem později, při jeho třicetiletém výročí:

17. listopadu 1989 jsem už byl ve funkci kastelána, moje rodina bydlela v prvním patře purkrabství a hrad byl otevřen 365 dnů v roce. Ačkoli jsme byli jen 30–40 km od centra dění, tak prezentace hradu probíhala normálně a v klidu. Vzpomínám, že jsem měl dva velké aktivisty toho dění a to průvodce Karla Dolistu a slečnu Gitu. Pak byla vyhlášena generální stávka na 27. 11. 1989. Karel kvůli ní volal na Koordinační štáb do Prahy a bylo nám řečeno, abychom si problémy řešili vnitřně. Tak jsme to vyřešili „napůl“, protože jsme nechtěli neumožnit prohlídky hradu asi třem objednaným skupinám cizinců, kteří si zájezd i prohlídku předem zaplatili. Jinak jsme ale z důvodu stávky nikoho na prohlídky nevzali. Později v životě jsem ale nebyl zvyklý dělat něco takto polovičatě.

V lednu 1990 byla ze dne na den ohlášena návštěva tibetského dalajlámy. My jsme se na ni rychle připravili, ale nakonec se neuskutečnila. Prý se prodloužilo jednání dalajlámy s Václavem Havlem, a tak návštěvu Karlštejna nakonec odpískali.

Ovšem kdo ji neodpískal, byl tak o rok později polský prezident Lech Wałęsa se svojí delegací asi padesáti lidí. Od té doby jsem věděl, že se na nádvoří hradu vejde dvanáct limuzín. Protokolu jsem navrhl, že by se před prohlídkou v reprezentačních prostorách mohla podávat káva, občerstvení, v té době v podobě chlebíčků, jednohubek a karlstějnského vína. Můj návrh byl schválen.

To jsem ale nevěděl, co jsem si na sebe „ušil“, protože byl velmi kladen důraz na jakost a přísné hygienické podmínky, aby snad jídlo nebylo otrávené. Asi hodinu před příjezdem Lecha Wałęsy mi tehdejší takzvaný vládní ochutnávač řekl: „Tak teď si pane kasteláne otevřeme lahev karlstějnského a popijeme dvojku bílého vína.“ To ne, já hodinu před příjezdem prezidenta nebudu pít víno, když ho mám provádět,“ reagoval jsem spontánně. „Vy si, pane kasteláne, s námi nechcete dát karlstějnské víno?“ zvedl podezíravě obočí degustátor, „A to zrovna vy si ho s námi dáte!“ Myslím, že jsem vypil tak deci. Asi to stačilo k tomu, že se následně víno opravdu podávalo. A dokonce i občerstvení, a to i přesto, že jsme nezachovali obaly od másel...

Pak už jsme šli všichni na nádvoří a očekávali příjezd delegace. Tenkrát v roce cca 1991 ještě nebyly mobil. Policie, ochranka a organizátoři komunikovali přes